

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iohannis Scheffleri S. R. Eccl. Presbyteri Concilium Tridentinum antè Tridentinum

Angelus <Silesius>

Nissæ, 1675

Articulus Quintus. Doctrinam de peccato originali & justificatione esse
amplectendam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42264

Conci'ij Trid antè Trident:

Articulus Quintus.

Doctrinam de peccato originali & justificatione esse amplectendam.

Verba Concilij.

Omnia & singula, quæ de peccato originali & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Quoniam nimis longum foret omnia & singula puncta, quæ in dictis duobus Articulis, maximè secundo continentur, deducere, ea saltem quæ præcipuè controversa sunt hic annotabimus & demōstrabimus. Sine igitur sequentia.

Arti-ana

Artic. V. Punctum I.

*Articuli Quinti,
Punctum Primum.*

Parvulos esse baptizandos, & necesse esse ad vitam æternam consequendam, in ijs peccatū originale, quod ex Adam traxerunt, per baptismum expiari.

Verba Concilij, Sess: 5.

Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiamsi fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam, anathema sit.

F

Ire-

Concilij Trid: antè Trident.

J*Renæus lib: 2. cap: 39.* Omnes
venit Christus per semetipsum
salvare: omnes, inquã, qui per
eum renascuntur in D e u m, in-
fantes & parvulos, & pueros, &
juvenes, & seniores.

Origenes homil: 8. in Levitic.

Addi his etiam illud potest, ut
requiratur quid causæ sit, cum
baptisma Ecclesiæ in remissione
peccatorum detur, secūdum Ec-
clesiæ observantiam, etiam par-
vulis baptismum dari: cum utiq;
si nihil esset in parvulis, quod
ad remissionem deberet & ad in-
dulgentiam pertinere, gratia ba-
ptismi superflua videretur.

Idem hom: 14. in Luc. Parvuli
baptizantur in remissionem pec-
catorum. Quorum peccatorum
vel quo tempore peccaverunt

Artic. V. Punctum 1.

aut quomodo potest ulla lavacri
in parvulis ratio subsistere, nisi
juxta illum sensum, de quo paulò
antè diximus: nullus mundus à
sorde, nec si unius diei quidem
foerit vita ejus super terram? Ec-
quia per baptismi Sacramētū na-
tivitatis sordes deponuntur, pro-
pterea baptizātur & parvuli. Nisi
enim quis renatus fuerit ex aqua
& Spiritu, non poterit intrare in
regnum coelorum.

*S. Chysostronus homil. de Ad. &
Eva.* Ideò prædicat Ecclesia Ca-
tholica ubique diffusa, debere
parvulos baptizari propter origi-
nale peccatum, quia filios pro-
creare ex præcepto DEI venit;
cupiditas verò quæ facit filios
procreare, ex pœna peccati ve-
nit. Baptismus parvulorum a-
bluit

Concilij Trid. antè Trident.

bluit omne originale peccatum.

Joannes Maxentius in Profess. Fidei. Propterea recentes ab utero parvulos, non tantum ut adoptionem mereantur, aut propter regnum caelorum: sed in remissionem peccatorum credimus baptizari, ne pereant in aeternum.

S. Cyprianus l. 3. Ep: 8. Quantum ad causam infantium pertinet, quos dixisti intra secundum vel tertium diem quo nati sunt constitutos baptizari non oportere universi judicavimus, nulli hominum nato misericordiam DEI & gratiam denegandam. Nam cum Dominus in Evangelio suo dicat: Filius hominis non venit animas hominum perdere sed salvare; quantum in nobis est

si fie

Artic: V. Punctum I.

si fieri potest, nulla anima per-
denda est.

S. Ambrosius l. 2. de Abraham
c. 11. Nisi quis renatus fuerit ex
aqua & Spiritu sancto, nō potest
introire in regnum DEI. utique
nullum excipit, non infantē, non
aliquā prævencum necessitate.

Syricius Ep: 1. ad Himeriū c. 2.
Sicut sacram ergo Paschalem re-
verentiam in nullo dicimus esse
mianendam: ita infantibus, qui
necdum loqui poterunt per æta-
tem, vel his, quibus in qualibet
necessitate opus fuerit, sacri undā
baptismatis, omni volumus cele-
ritati succurri, ne ad nostrā per-
niciem tendat animarum, si ne-
gato desiderantibus fonte saluta-
ri, exiens unusquisque de seculo,
& regnum perdat & vitam.

Concilij Trid antè Trident.

S. Hieronymus dial: 3 cōtr. Pelagian: cap. 6. Critobulus: Dic quæso, & me omni libera quæstione, quare infantuli baptizentur? Atticus: Ut eis peccata in baptisate dimittantur. Critobulus: Quid enim commeruere peccati? quis, quam ne solvitur non ligatus? Atticus: Me interrogas? respondebit tibi Evangelica tuba, Doctor gentium, vas aureum in toto orbe resplendens: Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, etiam in eos, qui non peccaverunt, in similitudinem prævaricationis Adam, qui est forma futuri &c. Qui parvulus est, parentis in baptismo vinculo solvitur: qui ejus ætatis est, quæ potest sapere, & alieno & suo Christi sanguine liberetur.

S. Au.

Artic: V. Punctum I.

S. Augustinus Epist: 28. ad Hieronymum. Quisquis dixerit, quod in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti eius participatione de vita exeunt: hic profectò & cõtra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur. & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos vivificari omninò non posse. Qui autem non vivificatur in Christo, restat ut in eadem damnatione maneat: de qua dicit Apostolus, Per unius delictum in omnes homines ad condemnationem.

Idem l. 4. de Baptis. cõtr. Donatist. c. 23. Quod traditum tenet universitas Ecclesiæ cum par-

Concilij Trid: antè Trident.

vuli infantes baptizantur, qui certe nondum, possunt corde credere ad justitiam & ore confiteri ad salutem, quod latro potuit, quin etiã flendo & vagiendo cum in eis mysteriũ celebratur, ipsis mysticis vocibus obstrepũt, & tamen nullus Christianorum dixerit eos inaniter baptizari.

Idem Epist: 89. Quod dicunt infantem morte præventũ, non baptizatum perire non posse, quoniam sine peccato nascitur: non hoc dicit Apostolus, & arbitrator esse meliũs, ut Apostolo potius, quàm istis credamus. Dicit enim ille Doctor gentium, in quo Christus loquebatur: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatũ mors; & ita in omnes homines per-
tran-

Artic: V. Punctum I.

transijt, in quo omnes peccaverant &c. Proindè isti quem fortè invenerint infantem non ex illius unius hominis concupiscentiâ procreatum, ipsum dicant illi damnationi non esse obnoxium, nec per Christi gratiâ ab illâ damnatione esse liberandum.

Idem l. 3. de Anima & ejus origine c. 9. Noli credere, noli dicere, noli docere, infantes antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.

Patres Concilij Carthaginensis Epistola ad Innocentiũ P. R & est inter Epist: S. Augustini 90. Parvulos etiã propter salutem, quæ per Salvatorem Christum datur, baptizandos negant, ac sic eos

Concilij Trid: antè Tridēt.

mortiferâ istâ doctrinâ in æternū
necant, promittentes, etiâ si non
baptizentur habituros vitam æ-
ternam nec pertinere ad eos, de
quibus Domin⁹ ait: venit enim
Filius hominis quærere & salvare
quod perierat. Quia isti inqui-
unt, nō perierant, nec est quod in
eis salvetur, ut tanto pretio re-
dimatur, quia nihil est in ijs vi-
tium, nihil tenetur sub diabo-
li potestate captivum.

*Concilium Millevitanum Epist:
ad Innocentium (Epist. S. August:
92.)* Pueros quoque parvulos,
si nullis innoventur Christianæ
gratiæ Sacramentis, habituros vi-
tam æternam nequam præsum-
ptione contendunt, evacuantes,
quod dicit Apostolus: Per unū
hominem peccatum intravit in
mun-

Artic: V. Punctum I.

mundum, & per peccatū mors,
& ita in omnes homines pertran-
sijt, in quo omnes peccaverunt.

*Innocentius I. Ep. ad Conciliū
Millevitannm (est inter S. Augu-
stini 93.)*: Illud verò quod Fra-
ternitas vestra eos asserit prædi-
care, parvulos æternæ vitæ præ-
mijs absq; baptismatis gratiâ pos-
se donari, perfatum est. Nisi e-
nim manducaverint carnem Fi-
lij hominis, & biberint sangvinē
ejus, non habebunt vitam
in semetipsis. Qui autem hanc
in ijs sine regeneratione defen-
dunt, videntur mihi ipsum bap-
tismum velle cassare, cū prædi-
cant hos habere, quod in eos cre-
ditur non nisi baptisate confe-
rendum. Si ergo nihil volunt
officere non renasci, fateantur
neces-

Concilij Trid: antè Trident.
necesse est nec regenerationis sa-
cra fluentia prodesse. Verum
ut superfluatorū hominum prava
doctrina celeri veritatis possit ra-
tione discindi, proclamat Domi-
nus in Evangelio dicens: Sinice
infantes venire ad me, & nolite
eos prohibere: talium est enim
regnum coelorum.

*Articuli Quinti,
Punctum Secundum.*

IN Baptismo reatum peccati o-
riginalis remitti, & totum il-
lud, quod veram & propriā pec-
cati rationem habet, colli; non
verò saltem radi aut non impu-
tari. Manere autem in baptiza-
tis concupiscentiam & fomitem,
cumq; non esse peccatum, sed ad
pecca-

Artic: V. Punctū II.

peccatum inclinare. *vide verba
Concilij ferè eadem, Sess. 5.*

Origenes homil: 4. in Cant. Am-
putantur & exsecantur ab homi-
nibus peccata, cū in baptismo
donatur remissio peccatorum.
Idem homil. 14. in Luc. Quia per
baptismi Sacramentum nativita-
tis sordes deponuntur, propte-
rea baptizantur & parvuli. Nisi
enim quis renatus fuerit ex aquâ
& Spiritu, non poterit introire
in regnum coelorum.

*Epiphanius in Ancorato circ:
fin.* Aquæ non in uno hominis
membro fiunt, sed totum homi-
nis corpus purificant & circum-
cidunt, & ab omnibus malis li-
berant.

*Chrysostomus Serm: II. in E-
pist: ad Philippen: Christus phar-
macum*

Concilij Trid: antè Trident.

macum quasi quoddam antido-
tum dedit baptismi lavaerum, ;
& sic omnem evomimus mali-
tiam: & effugata sunt simul om-
nia, & inflammatio cessit, & fe-
bris extincta est, & sanies exsic-
cata. Omnia enim & quæ ab a-
varitia, & quæ ab ira, & cætera
omnia mala per spiritum evanu-
erunt: aperti sunt oculi, apertæ
sunt aures, aptam vocem locuta
est lingua, vires acquisivit anima,
accepit talem pulchritudinem,
florem ac vigorem corpus, qua-
lem decebat habere pulchritudi-
nem filium DEI, natum ex Spiritu
tûs sancti gratiâ.

*Philo Carpathius in Cantic: Can-
ticor.* Addit ut ex vera confessi-
one suorum scelerum in ipso la-
vacro regenerationis toti mun-
dati

Artic: V. Punctum II.

dati sunt, & nive candidiores facti veterem hominem cum malefactis suis omnibus exuerint.

Martialis ad Tholosanos cap: 1.

Vos enim estis membra Christi & corpus immaculatum, nec aliquâ in re coinquinatum, neque sordibus obvolutum. Jam enim Sancti sicuti & mundati estis aquâ regenerationis.

Cyprianus sive author Serm. de ablut: ped. De abdito & secretissimo Spiritûs sancti munere hujus gratiæ liquor emanat, sic lavans quos parentalis labe infecerat, ut nec actualis nec originalis macula aliqua sui post ablu-tionem illam vestigia derelinquat.

Rheticius apud S. Augustinum lib: 1. contr. Julian: c. 1. Hanc esse prin-

Concilij Trid. antè Trident.

se principalem in Ecclesia indulgentiam neminem præterit, in qua antiqui criminis omne pondus exponimus, & ignoratiæ nostræ facinora prisca delemus, ubi & veterem hominẽ cum ingenuis sceleribus exuimus.

S. Ambrosius d. Sacram: l. 1. c. 4.
Qui per hunc fontẽ transit, transit à terrenis ad coelestia. Hoc est enim Pascha, id est, tráfitus ejus: transitus à peccato ad vitam, à culpâ ad gratiam, ab inquinamento ad sanctificationem. Qui per hunc fontem transit non moritur, sed resurgit. *Idem de ijs qui mysterijs initiantur c. 3.* Aqua est, quâ caro mergitur, ut omne abluatur peccatum, sepelitur illic omne vitium.

*S. Augustinus lib. 1. contr: duas
Epist.*

Artic: V. Punctum II.

Epist: Pelagian: cap: 13. Dicimus
baptisma dare omniū indulgen-
tiam peccatorum, & auferre cri-
mina, non radere, nec ut omniū
peccatorum radices in malâ car-
ne teneantur, quasi rasorum in
capite capillorum, unde crescât,
iterum refecanda peccata.

Idem l. 3. c. 3. Baptismus qui-
dem abluit peccata omnia, pror-
sus omnia, factorum, dictorum,
cogitatorum, sive originalia sive
addita, sive quæ ignoranter, sive
quæ scienter admissa sunt: Sed
non aufert infirmitatem cui re-
generatus resistit, quando bonū
agonem luctatur.

Idem in Enchirid: ad Laurent:
c. 64 Excepto baptismatis mu-
nere, quod contra originale pec-
catum donatum est, ut quod ge-
nera-

Concilij Trid. antè Trident.

neratione attractum est, regeneratione detrahatur, & tamen activa quoque peccata, quæcunque corde, ore, opere, commissa invenerit, tollit.

Gregorius Mag. lib. 9. Epist: 39.
Si qui sunt, qui dicunt peccata in baptisate superficietenus dimitti, quid est hac prædicatione infidelius, in quâ ipsum fidei Sacramentum festinant solvere? In quo principaliter ad cœlestis mundiciæ mysterium anima ligatur, ut absoluta radicibus à peccatis omnibus, soli illi inhæreat, de quo Psalmista ait: Mihi autè adharere DEO bonum est, Certè enim maris rubri transitus figura sancti baptismatis fuit, in quo hostes à tergo sunt mortui, sed alij contra faciem in eremo sunt inventi

Artic: V. Punctum II.

venti. Sic quippe omnes, qui in
sancto baptisinate tinguntur, eo-
rum peccata præterita omnia la-
xantur, quia eis veluti Ægyptij
hostes à tergo moriuntur. Sed
in eremo alios hostes invenim⁹:
quia dum in hâc vitâ vivimus,
priusquam ad promissionis pa-
triam pertingamus, multæ ten-
tationes nos fatigant, & ad terrâ
viventium tendentib⁹ iter inter-
cludere festinant. Qui ergo di-
cit peccata in baptisinate fundi-
tus non dimitti, dicat in mari
rubro Ægyptios non veraciter
mortuos. Si autem fateatur Ægy-
ptios veraciter mortuos, fateatur
necesse est peccata in baptisinate
fundit⁹s mori: quia nimirum
pl⁹s valet in absolute nostra
veritas, quàm umbra veritatis.

in E.

Concilij Trid: antè Trident.

in Evangelio Dominus dicit: qui lotus est non indiget, nisi ut pedes lavet, sed mundus est totus. Si igitur peccata in baptismo funditus minimè dimittuntur, quomodo is qui lotus est, mundus est totus? Totus enim mundus dici non potest, cui de peccato aliquid remansit. Sed nemo resistit voci veritatis, quæ ait: qui lotus est mundus est totus. Nihil ergo ei de peccati sui contagione remanet, quem totum fatetur mundum ipse qui redemit.

*Articuli Quinti,
Punctum Tertium.*

Justitiam acceptam conservari
atque etiam augeri per bona o-
pera; eaque non solummodo fru-
ctus &

Artic: V. Punctū III.

Etus & signa esse adeptæ justificationis ; sed etiam causam augenda ipsius justificationis.

Verba Concilij, *Sess. 6. c. 24.*

Si quis dixerit justitiam acceptam non conservari, neque etiam augeri per bona opera : sed opera fructus solummodò & signa esse justificationis adeptæ, non autem ipsius augēda causam, anathema sit.

O Rigenes homil: 2. in Levitic: Audi nunc, quanta sint remissiones peccatorum in Evangelio. Est ista prima quâ baptizamus in remissionem peccatorum: Secunda remissio est in passione martyrij: tertia est, quæ pro eleēmosyna datur. Dicit enim Salvator: verumtamen da
cc cle-

Concilij Trid antè Trident.
te eleëmofynam, & ecce omnia
munda sunt vobis?

Cyrillus Hierosolymit: Catech 8.
Poterit lanè aliquis etiam per pe-
cunias justificari. Esurivi, in-
quit, & dedistis mihi manduca-
re, omninò id per pecunias. Et
vis nosse, quod bona & opes
possunt esse ostium regni celo-
rum? Vende omnia quæ ha-
bes, inquit, & da pauperibus, &
habebis Thesaurum in Coelis.

*Chrysostomus homil 34 in Ge-
nes.* Hic erudiamur, ut magna in
dandis eleëmofynis largitate u-
tamur, quo datis parvis adipi-
scamur magna. Quomodo e-
nim paria sunt, dic obsecro, da-
re parùm argenti, & obtinere
peccatorum remissionem? pa-
scere esurientem, & in die illâ
horri-

Artic: V. Punctum III.

horribili fiduciam assequi, & audire verba nulli regno conferenda: Esurivi & dedistis mihi quod comederem? Et mox: Esto fidelis eorum, quæ tibi à Domino concessa sunt, bonorum dispensator, ut adjutus illius penuriâ, tibi supernam concilies gratiam. Et postea: Nullum omninò aliud bonum sic poterit restringere peccatorum nostrorum incendium, ut eleëmofynæ largitas: hæc & peccatorum nostrorum abolitionem operatur, & magnâ nobis fiduciam conciliat, & præparat, ut ineffabilibus illis bonis frui tunc liceat.

Et homil: 33. ad popul: Antioch:
Eleëmofyna æternam ministrat
vitam, ex mortis manibus eripit,
& in utrâque vitâ claros exhibet;
& man:

Concilij Trid: antè Trident.

& mansiones ædificat in Coelis,
& æterna paratilla tabernacula.
Hæc lampades nostras non sinit
extingvi, nec sordidis indutos
vestibus in nuptijs videri; sed la-
vat & nive mundidiores reddit.
Non sinit nos eò deducere, ubi
dives ille; nec audire verba tre-
menda, sed in Abrahamæ sinus de-
ducit.

Id. S. Chrysoptom s. 2. de jejun:
Cùm in paradiso pro magnâ cõ-
moditate indicitur, multò ma-
gis extra paradisum necessarium
postulatur. Et cum ante plagã
remedium utiliter demõstratum
est, multò magis sauciatis appe-
tendum est, ut præstet vulnerib⁹
sanitatem. Et cùm antè confli-
ctum ad resistendum libidinosi
voluptatib⁹ clypeus, nobis absti-
nentia

Artic: V. Punctū III.

mentiaē necessarius fuit: multo magis in ipso nostro certamine jejuniū auxiliū ad nostram victoriam flagitandum est.

Idem homil: 20. in 2. ad Cor: 9.

Quemadmodum triticum quod seminatur pręgnantes aristas ostendit: ita & eleēmosyna multos manipulos justitię efficit, & ineffabiles proventus profert.

Idem Serm: 3. in dict: Apostoli,

habentes eundem Spiritum, &c. Non tam apta est aqua ad ablendas corporis maculas, quàm eleēmosyna ad abolendas sordes animę.

Id. homil: 34. ad Popul: Antioch:

Ait enim (Psalm: III.) Dispersit, dedit pauperibus, justitię ejus manet in sæculum sæculi. Brevi tempore distributionem fecit, &

G

peren-

Concilij Trid. antè Trident.

perenni ævo permanet ejus justitia. Quid hoc unquam possit esse beatiùs? Propterea cohortor per eleēmosynam attraham⁹ justitiam, ut & de nobis hoc dicatur: Dispersit, dedit pauperibus. Postquam enim dixit, dispersit, ne putares, quod dispersa periissent, propterea statim intulit, justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Hilarius in Psal: 133. Elevanda opera nostra sunt in DEI sancta, id est, in nudis vestiendis, in esurientibus cibandis, in sitientibus potandis, in afflictis consolandis, in oppressis adjuvandis, in omnibus diligendis. Hæc enim nos in hac corporis nostri infirmitate sanctificāt: Hæc DEO placita & sancta sunt.

Hieros.

Artic. V. Punctum III.

Hieronymus in Psal: 133. Peccata, quæ jam aliter lavare non possumus, extingvit eleëmofyna. Quid scriptum est? Sicut aqua extingvit ignem, sic eleëmofyna extingvit peccata. Hoc præstat eleëmofyna, quod & baptisma: Quomodo baptisma nobis peccata dimittit, ita & eleëmofyna nobis peccata dimittit. Similiter quoq; loquitur *S. Cyprianus l. de operib: & eleëmofyn.* Item *S. Augustinus lib 50. homil. bom: 39.* ubi eleëmofynas secundum baptisma nominat.

Idem S. Hieronym: ad c. 6. Daniel: Si Rex nesciens DEUM jejunat pro altero, quem vult de discrimine liberari: quantò magis nos pro peccatis proprijs in-

Concilij Trid: antè Trident.
ediâ, & vigilijs debemus DEUM
ad clementiam flectere.

Idem ad cap: 3. Jone. Saccus &
jejunium arma sunt poenitentiae,
auxilia peccatorum.

*Idem S. Augustinus Serm: 50. de
Temp: c. 10.* Multa alia sunt divi-
ni eloquij documenta, quibus
ostenditur multum valere eleē-
mosynam ad extingvenda & de-
lenda peccata. Proinde illis
quos damnaturus est, imò plus
illis quos coronaturus solas ele-
emosynas imputabit, tanquam
dicens, difficile est, ut si exami-
nem vos, & appendā vos, & scru-
ter diligentissimè facta vestra,
non inveniam undè vos damnē:
sed ite in regnum. Esurivi enim
& dedistis mihi manducare. Non
ergo itis in regnum quia nō pec-
castis.

Artci V. Punctum III.

castis, sed quia vestra peccata eleemosynis redemistis.

Athanasius de Virginit: S. meditatione. Jejunium morbos sanat, destillationes exsiccat, demones fugat, malasq; cogitationes expellit, & mentem nitidiorum reddit, & cor purgatius & corpus salubrius, & ad thronum DEI hominem sistit.

Basiliius Mag: bomil: 1. de laud: jejun: Quemadmodum vermes, qui in puerorū intestinis germinant, pharmacis quibusdā vehementer acerbis & amaris excutuntur: ita peccatū in intimis secretibus habitans, extinguit necatq; simul atque in animam supervenerit jejunium, ob hoc ipsum suo dignum nomine. *Idem bomil: 2.* Quemadmodum o-

Concilij Trid: antè Trident.

leum oblinic achletam, ita jejunium robur addit ei, qui ad pietatem se exercet. Itaque quantum subtraxeris carni, tantò reddes animam habitudine spirituali nitidiorem.

Theodoretus ad cap: 1. Joel. Ex dictis plenè docemur, ut jejunium animæ malè habenti sit medicina salutaris. Quare jejunio subjungit curationem, sanctificate, inquit, jejunium, prædicate curationem.

Tertullian. lib. d. jejun: advers. Psychicos c. 7. Per hanc mœroris sequelam & inedia, etiam civitas illa peccatrix Ninive de exitio prædicato liberatur. Satis enim pœnitentia scelerum commendaverit DEO jejunium tri-duò sancta, etiã pecudibus en-

ais,

Artic: V. Punctum III.

Etis, quibus iratus DEUS nō erat.
Sodoma quoque & Gomorrha
evasissent, si jejunassent.

*Theophylactus in 2. Ep. ad Cor.
cap. 9.* Quod planè semen ma-
vult, ut egentibus distributum
spirituale reddatur & transfera-
tur in animum. Ex hoc enim
quidvis boni operis nobis suc-
crescit, & justitiæ insuper mani-
puli augetur, ob idq; illud sub-
jungit & augebit incrementa ju-
stitiæ vestræ.

Cyprianus Serm: 1. de Eleemos.
Coarctati eramus, & in angustū
innocentiæ præscriptione con-
clusi, nec habebat quod fragili-
tatis humanæ infirmitas atq; im-
becillitas faceret, nisi iterum pie-
tas divina subveniens, justitiæ &
misericordiæ operibus ostensis,

Concilij Trid: antè Trident:

viam quandam tuendæ salutis aperiret, ut sordes postmodum, quascunque contrahimus eleemosynis abluamus. Loquitur in Scripturis Spiritus S. & dicit: Eleemosynis & fide delicta purgantur. Non utique illa delicta, quæ fuerant ante cõtracta: nam illa Christi sanguine & sanctificatione purgantur. Jam denuò dicit: Sicut aqua extingvit ignem, sic eleemosyna extingvit peccatum. Hic ostenditur quoque & probatur, quia sicut lavauro aquæ salutaris gehennæ ignis extingvitur, ita eleemosynis atque operationibus justis delictorum, flamma sopitur. Et quia semel in baptismo remissio peccatorum datur, assidua & jugis operatio, baptismi instar imitata, Dei rur-

sus in.

Artic: V. Punctum III.

fus indulgentiam largitur. *Idem*
ibid: Qui ergo locuples ac dives
es, eme tibi à Christo aurū igni-
tum, ut sordibus tuis tanquam
igne decoctis, esse aurum mun-
dum possis, si eleëmofynis & ju-
stâ operatione purgeris. Eme ti-
bi albam vestem, ut qui secun-
dum Adam nudus fueras & hor-
rebas ante deformis, indumento
Christi candido vestiaris.

S. Ambrosius de helia & jejun.
cap. 3. Quid est jejunium, nisi
substantia & imago coelestis? Je-
junium refectio animæ, cibus
mentis est: Jejunium est vita An-
gelorum, jejunium culpæ mors,
excidium delictorum, remediū
salutis, radix gratiæ, fundamen-
tum est castitatis. Hoc ad DEUM
gradu citius pervenitur.

Concilij Trid antè Trident:

*Idē S. Ambrosius unâ cum alijs
Episcopis Epistolâ 81 ad Siricium
Papam contra Jovinianum here-
ticum: Agrestis ululatus est, nul-
lam virginicatis gratiam, nullum
castitatis ordinem servare, pro-
miscuè omnia velle confundere,
diversorū gradūs abrogare me-
ritorum & paupertatem quandā
coelestium, remunerationem in-
ducere, quasi Christo una sic pal-
ma quam tribuit, ac non plurimi
abundent tituli præmiorū. Ni-
nive se à morte jejunio liberavit.
Et ipse Dominus ait: non eijci-
tur hoc genus, nisi per orationē
& jejunium.*

*Idem c. 4. Operui in jejunio
animam meam.. Bonum experi-
mentum quod animam tegit, ne
à tentatore deprehendatur, ne à
tenta-*

Artic: V. Punctum III.

tentatore nudetur. Bonum ve-
lumen quod tegit culpam, tegit
abstinentia, tegit gratia. Tegit
gratia dum remittit, & omnem
abolet errorem. Tegit abstinen-
tia dum abluic vitium, & mœsto
abscondit affectu atq; extenuat
pœnitendo. Etenim jejunium,
& eleëmofyna à peccato liberāt.
Vide illum in sequentibus, ubi
multa similia pulchra de jejunio
invenies. *Item Epist: 81. ad Ec-
clesiam Vercellensem contra eos,*
qui nullum dicūt esse abstinen-
tiæ meritum.

S. Augustinus de nat: & grat:
cap: 70. Charitas inchoata, in-
choata justitia est: Charitas pro-
vecta, provecta justitia est: Cha-
ritas magna, magna justitia est:
Charitas perfecta, perfecta justiti-
a est.

Concilij Trid. antè Trident.

Idē S. Augustinus Serm 16. de verb: Apost: Justificati sum 9; Sed ipsa justitia cūm proficimus, crescit. Et quomodo crescit dicam, & vobiscum quodammodo conferam, ut unusquisque vestrum jam in ipsā justificatione constitutus, acceptā scilicet remissione peccatorum per lavacrum regenerationis, accepto Spiritu sancto, proficiens de die in diem, videat ubi sit, accedat, proficiat, crescat, donec consumetur, non ut finiatur, sed ut perficiatur.

S. Prosper in resp: ad c. 6. Caltor. Justificatus homo, id est, ex impio pius factus, nullo præcedente bono merito accipit donum, quo medio acquirat & meritum: ut quod in illo inchoatū est per gratiam Christi, etiam per in-

Artic: V. Punctum IV.

per industriam liberi augeatur
arbitrij, nunquam remoto adju-
torio DEI, sine quo nec profice-
re, nec permanere in bono quis
quam potest.

Articuli Quinti,

Punctum Quartum.

Nillum hominē solā fide, vel
solā imputatione justitiæ Chri-
sti, aut solā remissione peccato-
rum justificari, exclusā scilicet gra-
tiā & Charitate, quæ in corde i-
pſius per Spiritum sanctum dif-
funditur, atque illi inhaeret: gra-
tiam quoque quā justificamur,
non esse tantum favorem DEI.

Verba Concilij.

Sess. 6. Can. 9. & II.

Si quis dixerit impium justifi-

cati

Concilij Trid: antè Trident.

*cari solâ fide, vel solâ imputatio-
ne justitiæ Christi, vel solâ pecca-
torum remissione, exclusâ gratiâ
& Charitate, quæ in cordibus eo-
rum per Spiritum sanctum diffun-
datur, atque illis inhaereat, aut e-
tiam gratiam quâ justificamur esse
tantum favorem, D E I, anathe-
ma sit.*

Ignatius Epist: ad Ephes. Prin-
cipium vitæ fides, finis ejusdem
charitas. Ambæ autem simul
junctæ in unitate factæ D E I ho-
minem perficiunt.

Origenes Tract: 32. in Matth.
Qui profitentur quidem fidem
in Jesu, non autem præparant se
bonis operibus ad salutem, assi-
milantur Virginibus fatuis.

Gregorius Nazianzen: Orat: 40.
in S. Baptisma. Decimo ac po-
stremo

Artic: V. Punct: m IV.

stremo loco super hoc dogmatū
fundamento bona opera extruē:
quando quidem fides sine ope-
ribus mortua est, quemadmodū
& opera si fides absit.

*Gregorius Nyssenus homil 8. in
Ecclesiast.* Cūm Apostolus cum
fide connexuisset & contexuisset
justitiā, per ea armatum munit
thorace, rectè & tutè per utrūm-
que militi pectus muniens. Non
potest enim fieri, ut alterum ab
altero disjunctum, ex se tuta pre-
beat arma ei, qui ipsa tractat.
Neque enim fides absque operi-
bus justitiæ sufficit ad servandū,
neque rursus vitæ justitia per se
tuta est ad salutem, si sejuncta sit
fides.

S. Chrysof: homil: 52. in Matth:
Verè fatui sunt omnes homines,
qui

Concilij Trid: antè Tridēt.

qui hoc solūm existimāt sibi posse sufficere ad salutem, quia credunt in Christum, & Christiani dicuntur, & non festinant semetipsum bonis operibus commendare, nec audiunt S. Jacobum dicentem, quia fides sine operibus mortua est.

S. Chrysof: homil. 9. in Joann:
Ad animæ puritatem servandam non satis est baptisari duntaxat & credere: sed si perpetua eâ frui munditiâ & pulchritudine volumus, dignam se vitam exhibere oportet. Nolimus igitur, nolimus inquam, dilectissimi fidem nobis ad salutem satis esse existimare. Nam nisi vitam puram exhibuerimus, ex hac cœlesti vocatione digna nos induerimus vestimenta, quibus ad nuptias
admitte

Artic: V. Punctum IV.

admittamur, nihil nos eripiet,
quin eodem, quo miser ille, affi-
ciamur supplicio. *vide eundē ho-
mil 30. in Joannem.*

*Idē S. Chrysoft: homil: 1. in c. 1.
ad Ephes. ad ill. verb: ut laudetur
gloria gratiæ suæ &c. Quā (gra-
tiā) gratiosos nos reddidit, in-
quit: non dixit, quam largitus
est, sed quā gratiosos nos reddi-
dit. Hoc est: non solum pecca-
tis liberavit, sed & dilectos ami-
cos efficit. Quemadmodum e-
nim, si quis scabiosum quendam
peste morbo, senio, paupertate,
pariter ac fame corruptū nactus,
formosum, mox adolescentem,
reddat, qui quosvis venustate su-
peret, vehementem splendorem
ex genis emittat, ipsaque fulgura
oculorum repercussionibus ob-
scurer,*

Concilij Trid: antè Trident.

scuret, quem deindè & in ipsum
ætatis florem constituat, atq; in-
super & purpurâ, & omnigeno
mundo vestiât, atque exornet:
non aliter animam nostrâ DEUS
& elaboratam, & pulchram, &
desiderabilem ac dilectam red-
didit.

*Philo Carpathius in Cantic: ad
illa verba: Pulchra es dilecta:*
Fides integerrima, spes firmissi-
ma, sincera charitas necessariae
sunt sponsæ, & cuicumque fidei
animæ, si victrices adversus cal-
lidissimos hostes evadere con-
tendunt.

*Theophylactus in 1. Epist: ad Co-
rint: c. 6.* Cùm essetis his, quæ
antea diximus, vitijis inquinati;
ab his tamen nos mundiores ef-
ficat, & labe tam tetra abstergit.
Neque

Artic: V. Punctum IV.

Neque id modo, quin & vos ille sanctificat, quo pacto? justificando inquit. Cùm enim prius vos abluisset, & justitiã condonasset, mox & sanctimoniam contulit, nec in hujus illiusve nomine, sed Christi duntaxat. In Spiritu sancto, hoc est, Trinitas hæc omnia vobis largita est.

Cyrillus Alexandrin: lib: 10. in Joann. cap. 18. Qui verbis nudis Christum confitentur, sed mandatorum observatione, id est, charitate ad perfectionem non conformantur, quamvis Christo fide inhæreant, in eoq; hac ratione maneat, verba tamen ejus non habent. Non oblici quidem illi prædicationis Evangelicæ, sed illecebris voluptatum capti, Spiritus gratiam abijciant. De quib⁹
Salva-

Concilij Trid: antè Trident.

Salvator ait: Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, introibit in regnum coelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est, Quod autem fides ad salutem non sufficiat, Christi etiã discipulus ostendit, scribens: Tu credis, quia unus est Deus, dæmonia etiam credunt & horrescunt. Si ergo fides sola sufficeret, multitudo dæmonum perire non posset. Quare oportet ad fidem opera charitatis accedere. Nam qui sic facit, is & in Christo per fidem manet, & in corde suo verba ejus conservat.

S. Hieronymus ad c. 25. Matth.
Oleum habēt Virgines, quæ juxta fidem & operibus adornantur. Non habent oleum, qui videntur simili quidem fide Dominum
confi-

Artic: V. Punctum IV.

confiteri, sed virtutum opera
negligunt.

Epist: 27. ad Eustoch. cap. 14.

Vale ô Paula, Fides & opera tua
Christo te sociant: præsens faci-
lius quod postulas impetrabis.

S. Ambrosius lib 2. de offic: c. 2.

Habet ergo vitam æternã fides,
quia fundamentum est bonum.
Habent & bona facta, quia vir
justus & dictis & rebus probatur.

S Chrysof: homil: 14. in Joan:

Non hæc nobis duntaxat gratia
data est, venia scilicet peccato-
rum: sed justitia, sanctificatio,
adoptio, Spiritûs sancti gratia,
longè clarior, longè uberior: ad
hæc & alia major, hoc est, à spi-
ritu & reconciliatione fiducia.

Idem homil: 70. in Matth. Ne
fideles solâ fide salvari posse cõ-
fidant,

Concilij Trid: antè Tridēt.

fidant, de poena malorum disse-
rit, Ita infideles ad fidem, fide-
les verò ad rectè vivendum co-
hortantur.

S. Augustinus de fide & operib.
cap: 14. Jam illud videam⁹, quod
excutiendum est à cordibus re-
ligiosis, ne malâ securitate salu-
tem suam perdant, si ad eam ob-
tinendam sufficere solam fidem
putaverint, benè autem vivere,
& bonis operibus viam DEI te-
nere neglexerint &c. Cùm ergo
Apostolus dicit, arbitrari se ju-
stificari hominem per fidem sine
operibus legis: non hoc agit, ut
perceptâ ac professâ fide opera
justitiæ contemnantur: sed ut
sciat se quisque posse per fidem
justificari, etiamsi legis opera nō
præcesserint. Quoniam ergo
hæc o-

Artic. V. Punctum IV.

hæc opinio tunc fuerat exorta,
aliæ Apostolicæ Epistolæ Petri,
Joannis, Jacobi, Judæ, contra
eam maximè dirigunt intentio-
nem, ut vehementer astruant, fi-
dem sine operibus nihil prodes-
se: sicut etiam ipse Paulus non
quamlibet fidem, quâ in DEUM
creditur; sed eam salubrem pla-
néq; Evangelicam definivit, cu-
jus opera ex dilectione proce-
dunt: Et fides, inquit, quæ per
dilectionem operatur. Unde illam
fidem, quæ sufficere ad salutem quis-
busdam videtur, ita nihil pro-
desse asseverat, ut dicat: si habeam
omnem fidem, ita ut montes
transferam, charitatem autem
non habeam, nihil sum.

*Idem in Psal: 98. Debemus &
nos habere iudicium, debemus
habe-*

Concily Trid: antè Trident:

habere justitiam: sed ille in vobis facit iudicium & justitiã, qui nos facit in quibus faceret. Laudemus & exaltemus illum, qui fecit ipsam justitiam, quam habemus ipse in nobis fecit. Quis enim in vobis fecit ipsam iustitiam, nisi qui nos justificavit. De Christo autem dictum est, qui justificat impium. Nos ergo impii, ille justificator, quando & ipsam justitiam ipse in nobis fecit, quã illi placeamus.

Idem lib: de Spir: & litt: c. 18.

Hanc autem, id est novum Testamentum, ministratiõem Spiritûs & ministratiõem justitiæ dicit, quia per donum Spiritûs operamur justitiam, & à prævaricationis damnatione liberamur. Et id ipsum attēde quem

admo

Artic: V, Punctum IV.

admodum inculcet. Habemus
autem, inquit, Thesaurum istum
in vasis fictilibus, ut eminentia
virtutis sit DEI, & non ex nobis.
Et paulò post, cum eandem gra-
tiam uberius in Domino J E S U
Christo commendans, usque ad
illud veniret indumentum justi-
tiæ fidei, quo induti nō nudi in-
veniamur, & propter hoc inge-
miscimus mortalitate prægrava-
ti, habitaculum nostrum quod
de cælo est superindui cupientes,
ut absorbeatur mortale à vita,
vide quid adjungat. Qui autem
operatus est nos, inquit, in hoc
ipsum DEUS qui dedit nobis pi-
gnus Spiritûs. Et post pauca in-
tulit, ut nos simus justitia DEI
in ipso. Hæc est illa justitia DEI,

H

NON

Concilij Trid: antè Trident.

non quâ ipse justus est, sed quâ nos ab eo facti.

Idem ibid: c. 27. Et quia non est distinctio, egent gloriâ Dei justificati gratis per gratiâ ipsius. Quâ gratiâ interiore homine renovato justitia scribitur, quam culpa deleverat.

Idem ibid: c. 32 Unde ergo illa dilectio, id est Christus, per quam fides operatur, nisi unde illa fides ipsa impetravit? Neque enim esset in nobis quantacumq; sit in nobis, nisi diffunderetur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Caritas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quâ nos ipse diligit, sed quâ nos facit dilectores suos, sicut justitia Dei, quâ justus ejus manere efficimur:

& Deo

Artic: V. Punctum IV.

& Domini salus, quâ nos salvos facit: & fides J E S U C H R I S T I, quâ nos fideles facit. Hæc est justitia D E I, quam non solum docet per legis præceptum, verum etiam, dat per Spiritus donum.

Idē S. Augustin: de grat: & lib: arbit: cap. 8. Apostolus cum dixisset, gratiâ salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis, sed D E I donum est, non ex operibus, ne fortè quis extollatur: vidit utique putare posse homines hoc ita dictum, quasi necessaria non sint opera bona credentib⁹, sed eis fides sola sufficiat: & rursus posse homines de bonis operibus extolli, velut ad ea facienda sibi ipsi sufficiant, mox itaq; addit: ipsius enim, sumus figmentum, creati in Christo J E S U

H 2 in opo

Concilij Trid: antè Tridēt.

in operibus bonis, quæ præparavit DEUS, ut in illis ambulemus.

Idem lib: de hares. hares. 54.

Ætius fertur etiam usq; adeò fuisse bonis moribus inimicus, ut asseveraret, quod nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseverantia peccatorum, si huius quæ ab illo docebatur fidei particeps esset.

Idem de verb: Apst: serm: 16. Si

dixerimus quia justitiæ nihil habemus, adversum DEI donamentumur.

Gregorius Mag. l. 33. moral. c. 7.

Nemo sibi fidem sine operibus sufficere posse cōfidat, cū scriptum sit: Fides sine operibus otiosa est.

Arti.

Artic: V. Punctum V.

Articuli Quinti,
Punctum Quintum.

Bona opera esse meritoria.

Verba Concilij,

Sess: 6. c. 16.

*Benè operantib9 usque in finem,
& in DEO sperantibus proponenda
est vita aeterna, & tanquam gratia
filijs DEI per Christum JESUM
misericorditer promissa, & tan-
quam merces ex ipsius DEI pro-
missione bonis ipsorum operibus &
meritis fideliter reddenda.*

Et Canone 26.

*Si quis dixerit, justos non debe-
re pro bonis operibus, qua in DEO
fuerint facta, expectare & sperare
aeternam retributionem à DEO per
ejus misericordiam, & JESU Chri-*

H 3

si me-

Concilij Trid: antè Trident:
sti meritum, si benè agendo & di-
vina mandata custodiendo neque
in finem perseveraverint, anathe-
ma sit.

D*ionysius de Eccl: Hierar: c. 12.*
Equidem probè scio scrip-
tis divinis assentiens unūquem-
que præmium accepturum pro
dignitate. Inclusit enim, inquit,
Dominus apud se: & referet u-
nusquisq; propria corporis pro-
ut gessit, sive bonum sive malū.

S. Ambrosius in c. 2. Luc. Ecce
& Simeon prophetat, in ruinam
& resurrectionem plurimorum
venisse Dominum JESUM Chri-
stum, ut justorum iniquorūmq;
merita discernat, & pro nostro-
rum qualitate factorum, judex
verus & justus, aut supplicia de-
cernat aut præmia.

Idem

Artic. V. Punctum V.

Idem in c. 6. Luc. Sicut incrementa virtutum, ita etiam sunt incrementa præmiorum. Plus est enim DEI esse filium, quàm possidere terram & consolationem mereri. Sed quia & primũ præmium regnum cœlorũ est, & ultimum præmium regnum cœlorum est, nunquid æquale præmium incipientibus atque perfectis est? Cũ fueris in regno cœlorũ, tunc processus est mansionum, & si unum regnum, diversa tamen merita sunt in regno cœlorum.

Idem S. Ambrosius Epist: 44.
In die iudicij aut nostra opitulabuntur nobis opera, aut ipsa nos in profundum, tanquam molari depressos lapide mergent.

Idem lib. 1. de Offic. c. 15. Post

Concilij Trid: antè Trident.

Obitum utriusque (divitis scilicet
epulonis & Lazari) pauper erat
in sinu Abrahæ requiem habens,
dives in supplicis. Nonne evi-
dens est, meritorum aut præmia
aut supplicia post mortem ma-
nere?

*S. Chrysostronus Concione 4 in
Lazar.* Si DEUS est, sicuti reve-
rà est, eum justum esse nemo nõ
fatebitur. Atqui si justus est &
his & illis reddet pro meritis. Et
hoc in confesso est. Quod si &
his & illis rependet pro meritis,
hic verò nullus eorum recepit,
neque ille improbitatis poenam,
neque hic virtutis præmia, per-
spicuum est, restare tempus ali-
quod in quo cõgruens præmiũ
horum uterque feret.

*Idem Chrysostronus homil: 3 in
Epist.*

Artic: V. Punctū V.

Epist. 1. ad Theſſal. Apud DEUM
tanta est amicitia merces, quan-
ta dici nequit. Mercedem no-
bis dat, ut amemus nos invicem
cujus nos rei mercedē debemus.
Precare inquit, & accipe merce-
dem. Super hoc nos mercedem
debemus: nam bona precamur.
Pro eo quod petis, inquit, acci-
pe mercedem. Jejuna, & accipe
mercedem. Sis rectus ac stre-
nuus & cape præmium quanquā
præmium debens. At quemad-
modum Patres, quando pueros
suos sedulos ac strenuos faciunt,
tunc & præmiū illis dant (nam
debitores ipsis sunt, ut pote vo-
luptate per eos affecti) ita &
DEUS mercedem, inquit accipe,
si probus atque integer fueris;
exhilaras namque Patrem, unde

Concilij Trid: antè Trident.
hanc tibi mercedem debeo.

Id. hom. 80. in Matth. O quantæ gloriæ, quantæ beatitudinis hæc verba sunt! nec dicit, accipite; sed hæreditate quasi propriâ, quasi paternâ, quasi vestrâ, quæ vobis à principio debebantur. Quibus verò pro rebus hæc sibi retribuuntur? Pro tecto, pro veste, pro aqua frigida, pro visitatione, quia in carcerem ingressi vindictam consolati sunt.

Idem S. Chrysof. hom. 1 de resurrectione. Ibi omninò pauper iste, qui justè vivit, laborum suorum mercedem accepturus est.

Idem ibid. Ne hoc reputes, quòd flagellaris & expelleris, sed potiùs cogita coronas & retributiones.

Id. homil. 42. in Genes. Corona, quæ

Artic: V. Punctum V.

na, quæ pro virtute & ejus sudoribus datur, nihil habet sensibile, neque in hoc sæculo nobiscum dissolvitur, sed perpetua est, immortalis, extendens se in omnia sæcula, Et labor quidem est parvi temporis, merces autem laborum finem non habet, neq; credit temporis neque marcescit.

Id. homil. 43. in Ep. 1. ad Cor.

Si quis innumera bona fuerit operatus, tùm verò & innumera mala perpeffus, integram habet mercedem & plenissimam retributionem, non bonorum tantum quæ fecerit gratiâ, sed malorum etiam quæ tulerit.

Origenes Tract. 8. in Matth. Secundum mensuram observationis mandatorum ingrediemur in vitam, aut in interiora ejus &

Concilij Trid antè Trident.

beatiora, aut in mediocria, aut
ad quamcúnq; partem vitæ illius
ad quam induxerit nos observã-
tia mandatorum.

*Id. Origines in Ep: ad Rom: l. 1.
c. 2.* Nunc requiramus de justo
judicio DEI, in quo reddet uni-
cuique secundùm opera sua. Et
primò quidem excludantur hæ-
retici, qui dicunt animarum na-
turas bonas vel malas, & audiãt
quia non pro natura unicuique
DEUS, sed pro operibus suis red-
dit. Secundo in loco ædificen-
tur fideles, ne putent sibi hoc so-
lùm sufficere posse quod credunt,
sed sciant justum iudicium DEI
reddere unicuique secundùm o-
pera sua.

*S. Ignatius Martyr Ep: ad Ma-
riam Cassobolitã.* Præsens labor
parvus

Artic: V. Punctum V.

parvus est, merces verò quæ speratur multa est.

Theophylactus in c 3. Ep. 1 ad Corint. Quo ad benè merentiū attinet præmia pro suo labore habiturus est quisq; mercedem.

Athanasius l. de Virginit: Regnum coelorum non eorum est, qui hîc otiantur, sed eorum qui in multâ tribulatione & angustia vitam transigunt. Non enim id gratis accipiunt, sed cum ingenti labore & magnificis sudoribus illud adepti sunt, quotquot eo digni sunt habiti.

Gregorius M. l. 16. moral: c. 11. ad illa verba. *Job salvabitur innocens: salvabitur autem mundicia manuum suarum.* Quæ scilicet sententia, si de coelestis regni retributione remittitur, veritate
fulci-

Concilij Trid: antè Trident.

fulcitur, quia cùm de DEO scriptum sit: qui reddet unicuique secundùm opera eius. Supernâ pietas prius agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsequente quoque nostro libero arbitrio, bonũ quod jam appetimus agat nobiscum: quod tamen per impensam gratiam extremo in iudicio ita remunerat in nobis, ac si solum processisset ex nobis. *Id: ib. l. 18. c. 24.* Hic de semetipso iterum loquitur (Apostolus) dicēs: gratiã DEI sum id quod sum. Ex hujus nimirum aspiratione gratiæ, quia virtutũ opera protinus in corde generantur, ut ex libero quoque arbitrio subsequatur actio, cui post hanc vitam retributio æterna respondeat, illicò adjecit: Et gratia eius in me vacua non fuit,

Artic: V. Punctum V.

Cyprianus lib 4: Ep: 6. Armemus & dexteram gladio spirituali, ut Eucharistiæ memor, qui Domini corpus accepit, in ipso Dominum suum complectatur, postmodum à Domino suo sumpturus præmium coelestium coronarum. O dies ille, qualis & quantus adveniet! cum coeperit populum suum Dominus recensere, & divinæ cognitionis examine singulorum merita recognoscere, mittere in gehennam nocentes, & persecutores nostros flammæ pœnalis perpetuo ardore damnare, nobis verò mercedem fidei & devotionis exsolvere. Hæc sit armorum nostrorū præparatio, cogitatione semper ac sensibus volvere iniquorum supplicia & præmia ac merita iustorum.

Idem

Concilij Trid. antè Trident.

Idē Cyprianus lib: 3. Ep: 25 An
ego possum tacere, cū cognoscam,
quod ex vobis pars jam
martyrij sui consumatione præ-
cesserit, meritorum suorum co-
ronā de Domino receptura, pars
adhuc in carceris claustris de-
moretur ad meritorum titulos
aptiores tormentorum tarditate
proficiens, habitura tot merce-
des in cœlestibus præmijs, quot
nunc dies numerātur in pœnis?
Sæcularis hæc & brevis pœna,
quā clara & æterni honoris
mercede mutabitur! Celebratis
modò atque offertis sacrificium
DEO, & pretiosum pariter & glo-
riosum, & plurimūm vobis ad
retributiones præmiorum cœle-
stium profuturum. Hoc est e-
nim quod præcipuè DEO pla-
ceat,

Artic. V. Punctum V.

ceat, hoc est; in quo majoribus
meritis ad promerendam DEI
voluntatem opera nostra prove-
niant.

Idem lib 3 Epist. 10. Faciant
se dignos, ut in omnibus Domi-
num promerentes, ad cœlestem
coronam laudis suæ consumma-
tione perveniant.

Id. serm 1. de Eleëmosyn. Atq;
ut intelligamus hæc omnia DEO
dari, & cùm quisque hæc facit
DEUM promereri, Christus illud
DEI dona appellat.

Id. serm: 2. de zel. & liv: Chri-
stiani hominis corona non una
est, quæ tempore persecutionis
percipitur. Habet & pax coro-
nas suas, quibus de varia & mul-
tiplici congressione victores de
prostrato & subacto adversario
coro-

Concilij Trid: antè Trident.

coronamur. Libidinem sube-
gisse continentiæ palma est. Con-
tra iram, contra in'uriam repu-
gnâsse, corona patientiæ est. De
avaritia triumphus est, pecuniam
spernere. Laus est fidei fiducia
futurorum mundi adversa toles-
rare. Et qui superbus in prosperis
non est, gloriâ de humilitate
consequitur. Et qui ad pauper-
rum fovendorum misericordiam
pronus est, retributionem the-
sauri coelestis adipiscitur.

Id. serm: 5. de laps. Oportet
justis operibus incumbere, quibus
peccata purgantur, eleemosynis
frequenter insistere, quibus
à morte animæ liberantur.

Id. serm: 6. de Orat: Dom: Qui
in die Judicij præmium pro o-
peribus & eleemosynis redditus
rus est,

Artic: V. Punctum V.

rus est, hodie quoque ad orationem cum operatione venienti benignus auditor est. *Ubi recenset historiam exauditi Cornelii & Tobie, dicens: Citò orationes ad DEUM ascendunt, quas ad DEUM merita nostri operis imponunt.*

S. August: de grat: & lib: arbitrio c. 6. Redeamus ad Apostolum, videamus quid dicat suam jam appropinquante passione, scribens ad Thimotheum. Ego enim jam immolor, inquit, & tempus resolutionis meae instat: bonum certamen certavi, cursum consumavi, fidem servavi. *Ista utique jam merita sua bona commemorat, ut post bona merita consequatur coronam, qui post merita mala consecutus est gratiam. Deniq; attendite quid sequa.*

Concilij Trid: antè Tridēt.

sequatur: superest, inquit, mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex. Cui redderet coronam justus Judex, si nõ donasset gratiam misericors Pater? Et quomodo esset ista corona justitiæ, nisi præcessisset gratia, quæ justificat impium? quomodo ista debita redderetur, nisi prius illa gratuita donaretur.

S. Augustinus de grat: & libero arbitr: c 8. Nascitur inde non parva quæstio, quæ Domino donante salvenda est. Si enim vita æterna bonis operibus redditur, sicut apertissimè dicit Scriptura, quoniam Deus reddet unicuique secundum opera ejus: quomodo gratia est vita æterna, cum gratia non operibus reddatur, sed gra-

Artic. V. Punctum V.

sed gratis datur. Ista ergo quæ-
stio, nullo modo mihi videtur
posse dissolvi, nisi intelligamus
& ipsa bona opera nostra, quibus
æterna redditur vita, ad Dei gra-
tiam pertinere. Itaq; charissimi
vita bona nostra nihil aliud est,
quàm DEI gratia, sine dubio &
vita æterna, quæ bonæ vitæ red-
ditur DEI gratia est: & ipsa enim
gratis datur, quia gratis data est
illa cui datur. Sed illa cui datur
tantummodò gratia est, hæc au-
tem quæ illi datur, quoniam præ-
mium ejus est gratia est pro gra-
tia *tanquam merces pro Justitia,*
ut verum sit, quoniam verum est,
quia reddet unicuique DEUS se-
cundùm opera ejus.

Et c. 9. ibid Accipiemus gra-
tiam pro gratia, quando nobis
vita

Concilij Trid: antè Trident.

vita æterna reddetur. De quo
dixit Apostolus, gratia autē DEI
vita æterna in Christo JESU Do-
mino nostro: cū prius dixisset,
stipendium peccati mors.
Meritò enim stipendium, quia
militiæ diabolicæ mors æterna
tanquam debitum redditur. Ubi
cū posset dicere & rectè dice-
re, stipendium autem justitiæ vi-
ta æterna; maluit dicere, gratia
autem DEI vita æterna: ut hinc
intelligeremus non pro meritis
nostris DEUM nos ad æternā vitā,
sed pro sua miseratione perdu-
cere. De quo in Psalmo dicitur
homo animæ suæ: qui coronat
te in miseratione & misericor-
diā. Nunquid non corona bo-
nis operibus redditur? sed quia
ipsa bona opera ille in bonis o-
pera-

Artic: V. Punctum V.

peratur; ideò dixit Psalmus, coronat te in miseratione & misericordia: quia ejus miseratione bona operamur, quibus corona reddetur.

S. Augustinus serm 3. de verb. Domini. O magna honitas DEI! cui cum pro conditione reddere debeamus obsequia, ut pote servi Domino, famuli DEO subjecti potenti, mancipia redemptori, amicitiarum nobis præmia re-promittit, ut à nobis obsequia debitæ servitutis extorqueat: ut quos nolle servire cõspicit sponte, suorum beneficiorum possit promissionibus invitare, & quorum voluntates à se compescit alienas, eorum mentes præmiorum liberalitatibus cõstituat suas.

Idem in Psalm: 49. ad illa verba:

ba :

Concilij Trid. antè Trident.

ba: cōgregate illi justos eig. Quos du
justos, nisi viventes ex fide faci. ta
entes opera misericordiæ? Etc. be
nim opera illa, justitiæ opera. ha
sunt. Habes Evangelium, cave. ca
te justitiam vestram, facere. co. m
ram hominibus ut videamini ab. gn
eis? Et quasi quæreretur, quam. tu
justitiam? cū ergo facis eleēmo-
synam inquit, Ergo Eleēmosy. Sa
nas opera justitiæ esse significat. de

Et mox: Venite benedicti Pa. dic
tris mei, percipite. Quid perci. vic
pitate? Regnum. Pro quā re? Esu. om
rivi, & dedistis mihi manducare. sti
Quid tam vile, quid tam terre. pri
num, quā frangere panem esu. bo
rienti? Tanti valet regnum cœ. nu
lorum. Frange esurienti panem red
tuum, & egenū sine tecto, induc per
in domum tuam. Si videris nu. fid
dum,

Artic. V. Punctum V.

Quos dum, vesti. Si non habes facultatem frangendi panem, non habes domum quô inducas, non habes vestem quâ cooperias, da calicem aquæ frigidæ, mitte duo minuta in gazophylacium. Regnum DEI tantum valet, quantum habueris.

Id. S. Augustinus Serm: 38. de Sanct. Beatus Apostolus cum de reddenda ratione in die Iudicij loqueretur, ita pronunciauit, dicens: Oportet nos, inquit, omnes stare ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum sive malum: & Dominus in Evangelio, tunc inquit, reddet unicuique secundum opera sua. Non dixit secundum fidem suam; sed unicuique secundum

Concilij Trid: antè Trident:

cundum opera sua: quia sicut
jam supra dictum est. Jacobus
Apostolus clamat, fides sine o-
peribus mortua est. Nos ergo
Fratres charissimi, si & poenam
evadere & ad aeternam beatitu-
dinem volumus pervenire, non
solum credamus in Deum, sed e-
tiam toto corde diligamus, &
quantum possumus, ipso adju-
vante, bona opera facere stude-
amus, ut cum ipso auxiliante, fe-
cerimus quae praecepit, merea-
mur recipere quae promittit.

Id: Enchirid: ad Laurent: c. 106.

Vita aeterna certa merces est bo-
norum operum.

Id. l. 1. de morib, Eccl. Vita ae-
terna est totum praemium, cujus
promissione gaudeamus: ne
praemium potest praecedere me-
rito

Artic: V. Punctum V.

rita, & prius homini dari quàm dignus est. Quid enim hoc iniustius & quid iustius DEO? Non ergo debemus poscere præmiū antequam mereamur accipere.

Tertull: advers. Gnostic. Quomodo multæ mansiones apud Patrem, si non pro varietate meritorum? quomodo & stella à stella distabit in gloriâ, nisi pro diversitate radiorum.

Lactantius div: inst: l. 6. c. 13.
Si deorū cultores simulacra insensibilia excolunt, & quicquid pretiosi habent, in ea conferunt, quibus nec uti possunt, nec gratias agere, quod acceperint: quantò iustius est & verius, viventia DEI simulacra excolere, & promereri invenire viventem. Quod, sicut usui habent, quic-

I a quid

Concilij Trid: antè Trident.

quid acceperint, & gratias agunt;
ita DEUS in cuius conspectu bo-
num fecerit, & probabit & mer-
cedem pietatis exolver.

Gregorius lib: 4. moral: cap. 42.

Quia in hac vita nobis est discre-
tio operum, erit in illa procul-
dubiò discretio dignitatum: ut
quò hîc alius alium merito supe-
rat, illic alius alium retributione
transcendat,

*Id. Gregorius M. in Psal: 7. Poe-
nitēt.* Qui mundi hujus divitias
fallaces esse agnoverit, & amore
cœlestium contempserit terrena,
meditatur in operib⁹ bonis, quæ
vitâ hac transeunte permanent,
& aternæ vitæ præmia ferunt.
Neq; enim tempore utiliter vi-
vitur, nisi ad comparandum me-
ritum, quo in aternitate vivatur.

Artis

Artic. V. Punctum VI.

*Articuli Quinti,
Punctum Sextum.*

Observationem manda-
torum DEI homini justifi-
cato, & sub gratia constitu-
to esse ad salutem necessa-
riam, & non impossibilem.

Verba Concilij, Sess. 6 c. 19.

*Si quis dixerit DEI præcepta
homini etiã iustificato & sub gra-
tiã constituto, esse ad observandũ
impossibilia, anathema sit.*

O Rigenes homilia 9. in Iosue.

Quantæ ex mulierũ sexu a-
pud DEUM in viris fortibus nu-
merantur? & quanti ex viris in-
ter remissas & langvidas mulie-
res reputantur? Ac non tibi vi-

Concilij Trid: antè Trident.

detur inter mulieres existimādus
ille vir, qui dicit, non possum
observare quæ scripta sunt: ven-
dere quæ habeo & dare pauperi-
bus non possum, percutiēti ma-
xillam præbere alteram non pos-
sum, maledicentem benedicere
non possum, blasphematus de-
precari non possum, persecutio-
nem pati & sustinere non pos-
sum: cætera similia, quæ man-
dantur, qui dicit implere non
possum, quid tibi videtur aliud,
quàm inter mulieres, quæ nihil
virile possunt, esse numerandus?

Atbanasius de virgin. serv. In-
tende unicuique præcepto, & id
quod jubetur præsta. Si enim
ista serves, digna habebis eccle-
lesti chalamo: Ne dixeris in cor-
de tuo: at quonam ista modo
præsta

Artic. V. Punctum VI.

præstare potero? Ne pavorem
concipiat mens tua, sed cum o-
mni alacritate servabis ea. Si-
quidem timentibus Dominum,
præcepta Domini difficilia non
sunt.

*Basilii Magni in reg. brevior.
resp. 176.* Nos quoque ad idem
faciendum hortatur Paulus cum
dicit: Estote imitatores DEI, si-
cut filij charissimi, & ambulate
in dilectione &c. sine dubio au-
tem non præcepisset hoc, qui bo-
nus ac justus est, nisi etiam facul-
tatem, quâ id faceremus, fuisset
largitus.

*Id. homil: in illa verba Moy-
sis: attende tibi ipsi: impium est
asserere præcepta Spiritûs sancti
impossibilia esse observatu.*

S. Chrysof. homil. 27. in Genes.

Concilij Trid: antè Trident.

Vides quàm nihil molestum habeant leges DEI? quomodo levia & facilia mandata? quomodo nihil grave neque onerosum requirit à natura nostra.

Idē de cōpunct: cord: l. 1. Hoc est contēdere adversus eum, qui præcepta dedit, & bellum legibus ejus inferre: quia & reverà ipse pronuntiavit de præceptis suis, quod nihil in eis laboriosum sit, & nihil onerosū, dicens: jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Et nos è contrario gravia efficimus, quia ille levia constituit: & quæ ille sua via posuit, nos facimus amara peccando.

Id. homil. 18. in Matth. Ne impossibilia putemus esse præcepta, quæ certè & utilia nobis sunt, & valdè

Artic: V. Punctum VI.

valdè facilia, si advigilemus.

Id. hom. 2. in 1. ad Corint. Præcepta DEI adeò facilia sunt, adeò levia, ut multi propter Philosophiæ abundantiam, ea excefferint.

Id. homil: 9. in eand. Si iussisset quidem gravia & quæ non possent fieri, posset fortasse proferre quispiam legum difficultatem. Quod si valdè conveniëntia sunt, quid dicere possumus, cur nullam horum rationem habemus? Non potes jejunare, neq; virginitatem servare? atqui potes, modò velis: & qui possunt nos arguunt. Nec tamen adeò severus & rigidus fuit in nos DEUS, neq; hæc iussit, neque lege constituit; sed reliquit in libero arbitrio, & electione auditorum. Certè potes in matrimonio continentiam ser-

Concilij Trid: antè Trident.

vare, potes non inebriari. Non potes omnes abijcere pecunias atqui posse te ostendunt alij, qui hoc non gravatim fecerunt. Sed tamen ne hoc quidem iussit. Sed iussit non rapere, & ex facultatibus egenis opem ferre. Si quis autem dicat, quod nec uxore solus potest esse contentus, seipsum decipit & fallit, & eos accusant, qui absque uxore sunt continentes. Quid verò dic quæso, non potes non probra & maledicta appetere? non execrari non potes? verum id facere grave est, non abstinere. Quam ergo habemus excusationem, quæ sunt adeò levia & facilia nõ servantes? Nullam sanè. *Similia vid. Ser: 2. in Epist. ad Philipp. in morali digressione.*

Idem

Artic: V. Punctum VI.

Idē S. Chrysoſt: homil: 8. de Pœnitentiâ. Quid igitur impoſſibilia mandat nobis DEUS? non, inquam, obmutefce, neq; Domino ſuccenſeas. Non enim, hic reſponſi modus, ſed peccati additamentū priori pejus. Nequaquam igitur Dominum accuſas, haud mandat impoſſibilia. Multi etiam ipſa ſuperant præcepta. Ergo ſi impoſſibilia fuiſſent, minus ſuâ ſponte ſuperâſſent. Et poſtea: Hæc à me omnia non in vacuum dicta ſunt, ſed divinæ legis gratiâ, ut oſtendam gravem non eſſe, nō eſſe oneroſam, non laborioſam, neq; impoſſibilem.

Cyrius Alexandrinus lib. 10. in Joann. c. 4. Si ſervare mandata diligere eſt: non ſervare mandata odiſſe neceſſariò eſt. Signū

Concilij Trid: antè Trident.

enim non diligendi est mandata
parvipendere, & præcepta quasi
injuriam inferant, contemnere.
Quemadmodum igitur in servā-
tibus mandata Filius cum Patre
habitat, eodē certè modo à non
servantibus devolat.

*Cyprianus sive author Serm. de
baptism: Christi.* Neque lex tua
scripta à lege naturali in aliquo
dissonat, sed reprobatio mali &
electio boni sic animæ rationali
infixa sunt divinitus, ut de hoc
nemo rectè causetur: quia nulli
ad harum rerum prosecutionem
deest scientia sive potentia: quia
& quod agendum est scimus, &
quod scimus facere possumus.
Quod si impossibilia essent præ-
cepta tua, vel tantis difficultatib⁹
onerata, vel voluntas tua sic ab-
dita

Artic V. Punctum VI.

data, ut non posset intelligi, quid
à nobis tua expeteret altitudo, li-
cet in vitis nemo peccet; posset
tamē ex mulis excusare delictū,
nisi nobis & moderatio mandati,
& veritatis cognitio, & agendo-
rum distinctio autoritate cogno-
scibili providissent, & simul se
complecterentur possibilitas &
facilitas, scientia & potestas.

Præcipis mihi Domine DEUS, ut
diligam te: hoc & possum & de-
beo: & totum me, & interius ti-
bi jubes esse obnoxium; & de
proximo jubes, ut ad meam eum
mensuram complectar. Gratias
ago tibi clementissime DEUS,
quia quod quæris à me, prius
ipse donasti.

Hilarius ad Psalm 118. Lamed.

Latum igitur mandatum DEI est,
& in

Concilij Trid: antè Trident.

& in omnia spei nostræ genera
diffunditur, ut non difficile sit, si
voluntas adsit, præcepto DEI ob-
temperare: cùm latum & diffu-
sum sit ad placendum officiosæ
religionis varietate. Neque so-
lùm latum, sed vehementer latũ:
latitudinis infinitate hâc ipsa su-
perlativi adjectione monstratâ.

S. Hieronijmus ad cap. 5, Matth.
Multi præcepta DEI imbecillita-
te suâ, non Sanctorũ virib⁹ æsti-
mantes, putant esse impossibilia
quæ præcepta sunt, & dicunt
sufficere virtutibus non odisse
inimicos: cæterum diligere plus
percipi, quàm humana natura
patiatur. Sciendũ est ergo Chri-
stum non impossibilia percipe-
re, sed perfecta: quæ fecit David
in Saul & Absolon: Stephanus
quoque

Artic: V. Punctum VI.

quoque martyr pro inimicis lapidantibus deprecatur est, & Paulus anathema cupit esse pro persecutoribus suis.

Idem lib. 3. advers. Pelagian. c. 1. Critob. Frustra ergo datur praecepta, si ea implere non possumus. *Atticus:* DEUS possibilia mandavit, hoc nulli dubium est: sed quia homines possibilia non faciunt, idcirco omnis mundus subditus est DEO, & indiget misericordia ejus.

August: l. d. naturae & grat. c. 43
Non DEUS impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis.

Idem cap. 69. Valdè bona sunt praecepta, si legitimè his utamur. Eo quippe ipso, quo firmissimè
credi-

Concilij Trid: antè Trident.

creditur, DEUM justum & bonum impossibilia non potuisse precipere, hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Omnia quippe fiunt facilia charitati, cui uni Christi sarcina levis est. Secundum hoc dictum est: & precepta eius gravia non sunt, ut cui gravia sunt, consideret non potuisse divinitus dici gravia non sunt, nisi quia potest esse cordis affectus, cui gravia non sunt, & petat quo destituitur, ut impleat quod jubetur. Et quod dicitur ad Israël in Deuteronomio, si piè, si sanctè, si spiritualiter intelligatur, hoc idè significat: quia utique cum hoc testimonium commemorasset Apostolus: Propè est verbum in ore tuo, & in corde

Artic: V. Punctum VI.

corde tuo: quod hic habet, in
manib9 tuis: in corde enim sunt
spiritalis manus. Hoc est, inquit,
verbum fidei quod prædicam9.
Conversus ergo quisq; , sicut ibi
præcipitur, ad Dominum Deum
suum ex toto corde suo, & ex to-
ta anima sua, mandatum DEI nõ
habebit grave. Quomodo est
enim grave, cum sit dilectionis
mandatum? aut enim quisque
non diligit, & ideò grave est, aut
diligit & grave esse non potest.

Idem d. peccat merit et remis. l.
2. cap. 6. Si à me quærat utrum
homo sine peccato possit esse in
hac vita, confitebor posse per-
DEI gratiam, & liberum ejus
arbitrium. His atq; hujusmo-
di alijs innumerabilibus testimo-
nijs dubitare non possum, nec
DEUM

Concilij Trid: antè Trident.

DEUM aliquid impossibile homi-
ni præcepisse, nec DEO ad opi-
tandum & adjuvandum, quo
fiat quod jubet, impossibile ali-
quid esse, ac per hoc potest ho-
mo si velit, esse sine peccato, ad-
jutus à DEO.

Serm. 61. d. Temp. Sed dicet a-
liquis: nullâ ratione possum ini-
micos meos diligere. In omni-
bus Scripturis DEUS tibi dicitur,
quia potes. Tu econtrariò re-
spondes, non posse. Considera
nunc, utrum tibi, an DEO debe-
at credi. Et ideò quia veritas
mentiri nō potest, jam vanas ex-
cusationes suas relinquat huma-
na fragilitas: quia nec impossi-
bile aliquid potuit imperare, qui
justus est: nec damnaturus est
hominem pro eo, quod non po-
tuit

Artic: V. Punctum VI.

tuit vitare, quia pius est.

Serm. 191. d. temp. Execramur etiam blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à DEO esse præceptum, & mandata DEI non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari.

Idem iisdem verbis dicit S. Hieronymus in explanatione Symboli ad Damasum.

Concilium 2. Aurasicanum c. 25.
Hoc etiam secundum Fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia omnes baptizati, CHRISTO auxiliante & cooperante, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si fideliter laborare velint, adimplere.

Arti-